

MEDİKAL MUHASEBE

Öğr. Gör. Handan ÇETİNKAYA

İÇERİK

- Sağlık Kurumları ile İlgili Temel Kavramlar
- Sağlık Kurumları ve Maliyet
- Maliyet Muhasebesi ile İlgili Kavramlar
- Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesinin Amaçları

HASTANELER BİR İŞLETME MİDİR?

HASTANELER BİR İŞLETME MİDİR?

- Hastaneler, tedavi hizmetini gerçekleştiren bir **kuruluş**; ekonomi kurallarına göre çalışan bir **işletme**; doktorlar ve sağlık personelinin eğitilmesi bakımından bir **araştırma kurumu** ve sosyal faydası nedeni ile de bir **sosyal kurum** niteliği taşımaktadır.

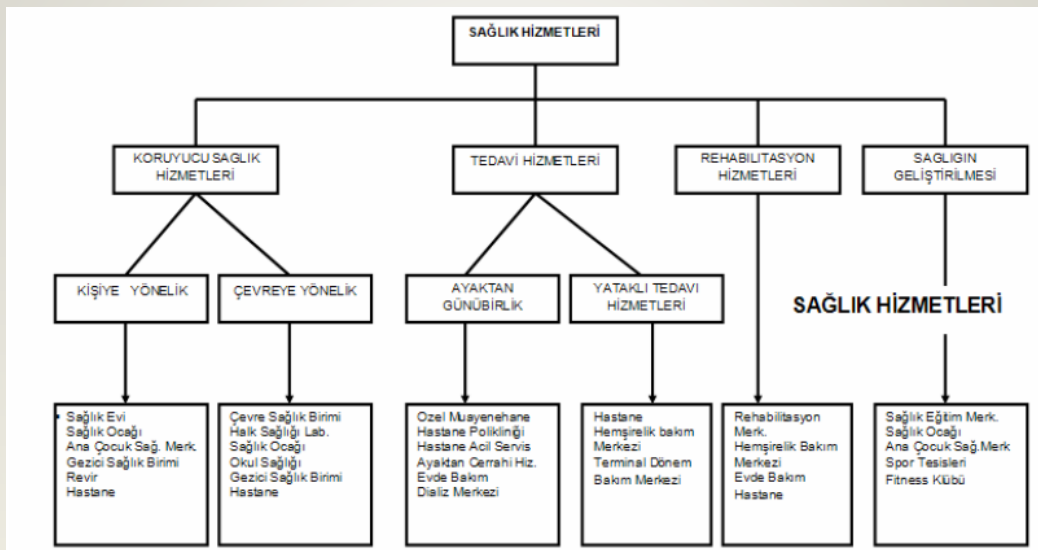
SAĞLIK KURUMLARI İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

- **Sağlık,**

sadece hastalık ve sakatlık halinin olmayışı değil, bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam iyilik halidir. (Dünya Sağlık Örgütü)

- **Sağlık Hizmetleri;**

- ✓ Koruyucu Sağlık Hizmetleri
- ✓ Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri
- ✓ Rehabilitasyon Hizmetleri
- ✓ Sağlığın Geliştirilmesi Hizmetleri

SAĞLIK HİZMETLERİNİN ÖZELLİKLERİ

SAĞLIK HİZMETLERİ

- **Koruyucu Sağlık Hizmetleri;**
 - Birincil koruma; risk etkenlerini kontrol altına alarak, hastalık insidansını düşürme çabası
 - İkincil koruma; erken tanı yolu ile hastalıkları ilerlemeden tedavi etmek
 - Üçüncül koruma; var olan bir hastalığın komplikasyon geliştirmesini önleme çabası

SAĞLIK HİZMETLERİ

- **Tedavi Edici Sağlık Hizmetleri;**

- Birinci basamak; yataksız tedavi kurumlarında verilen hizmettir. (Aile Sağlığı Merkezleri)
- İkinci basamak; genel hastanelerde verilen sağlık hizmetleridir. (İl ve ilçe devlet hastaneleri)
- Üçüncü basamak; özel bir gruba hizmet veren ve eğitim amacı güden gelişmiş hastanelerdir. (Eğitim araştırma hastaneleri, üniversite hastaneleri)

SAĞLIK HİZMETLERİ

- **Esenlendirme (Rehabilitasyon);**

- **Tıbbi esenlendirme**: hastalık ve kaza sonrasında güçsüzleşen organın yeniden güçlendirilmesi ya da tamamen kaybedilen organ yerine ortez-protez takılması çabalarıdır.
- **Toplumsal esenlendirme**: bireylerin tekrardan iş hayatına ve toplumsal yaşama katılmasını sağlama çabaları

SAĞLIĞI GELİŞTİRMENİN BİLEŞENLERİ

- Risk faktörlerine ve hastalıklara yönelik direk adımlar atmak
- Toplumda mevcut olan risk faktörlerini araştırmak ve çare bulmak adına aktivist yaklaşımlar sergilemek
- Daha iyi bir sağlık statüsü sağlayacak davranışları ve unsurları desteklemek
- Eğitim, yasama, iletişim, kültür ile ilgili bölgesel ve genel topluluklar ile işbirliği yapmak

SAĞLIĞI GELİŞTİRMENİN BİLEŞENLERİ

- Problemlerin belirlenmesi ve harekete geçilmesi sürecinde toplum desteğini edinmek
- Toplumun kendi kendini kontrol mekanizmaları geliştirmesini sağlamak
- Sağlık çalışanlarının bu konuda bilinçli ve duyarlı olmasını temin etmek.

SORULAR?

FİYAT ≠ MALİYET

✓ Fiyat = Maliyet + Kar

✓ Sağlık Hizmetleri'nde "Maliyet";

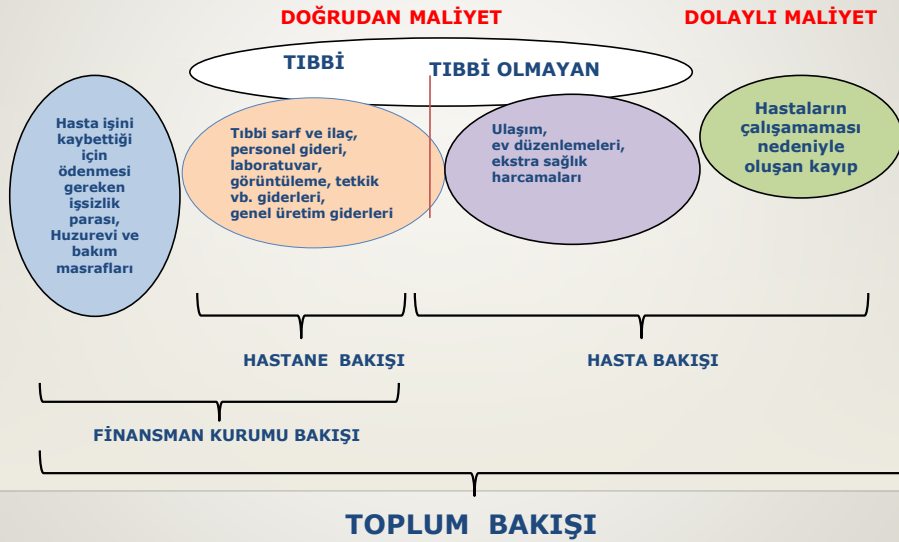
✓ Doğrudan "maliyet" kalemleri

- ✓ Sağlık hizmeti kaynaklı: yatarak, ayakta, tanı, tedavi, laboratuvar gibi hizmetten
- ✓ Sağlık hizmeti dışı kaynaklı: ulaşım, haberleşme gibi hizmet dışı kalemlerden

✓ Dolaylı "maliyet" kalemleri

- ✓ Üretim kaybından kaynaklanan maliyet
- ✓ Ev, aile ve arkadaşlara maliyet

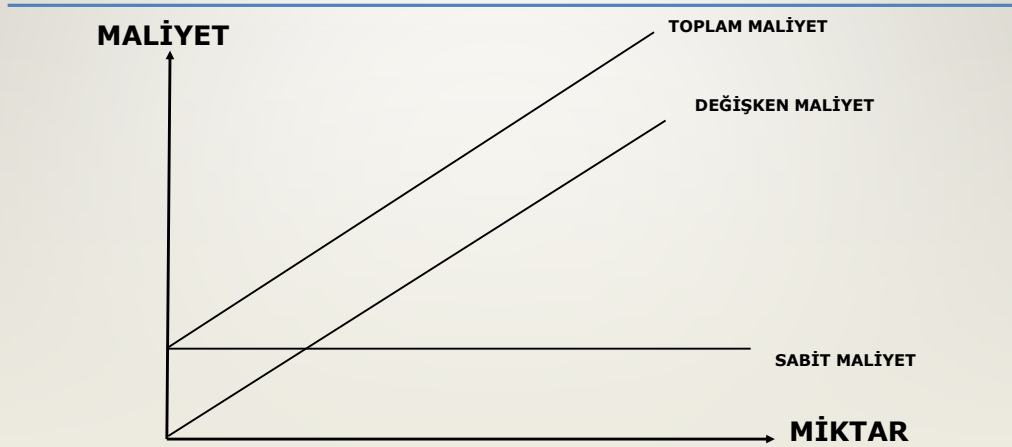
"MALİYET" BAKIŞLARI

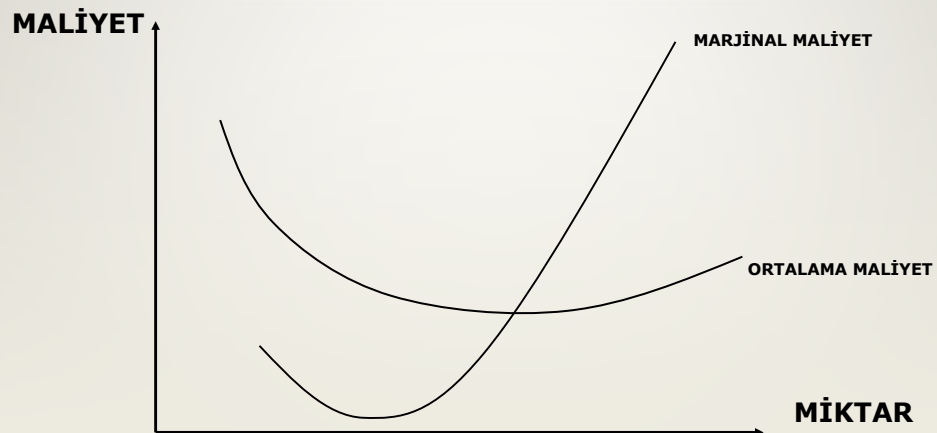
"MALİYET" TÜRLERİ

- ✓ **Sabit Maliyet** (Fixed cost)
Üretim ne olursa olsun aynı harcama yapılan durumlar
- ✓ **Değişken Maliyet** (Variable cost)
Hizmet ürettikçe artış gösteren maliyetler
- ✓ **Toplam Maliyet** (Total cost)
Sabit Maliyet + Değişken Maliyet
- ✓ **Ortalama Maliyet** (Average cost)
Çıktı birimi başına maliyet, sabit giderlerce belirlenir.
- ✓ **Marjinal Maliyet** (Marginal cost)
Her bir ekstra ürün birimi başına maliyet, değişken giderlerce belirlenir.

SABİT/DEĞİŞKEN/TOPLAM "MALİYET" İLİŞKİSİ

ORTALAMA/MARJİNAL "MALİYET" İLİŞKİSİ

SAĞLIK HİZMETLERİNDE "MALİYET" BASAMAKLARI

BASAMAK-1

MALİYETİ OLUŞTURAN BİLEŞENLER NELERDİR?

BASAMAK-2

MALİYET BİLEŞENLERİ HANGİ BİRİMLERE DÖNÜŞTÜRÜLEREK ÖLÇÜLÜR?

BASAMAK-3

BİRİMLENEN MALİYET BİLEŞENLERİ NASIL PARAYA DÖNÜŞTÜRÜLÜR?

"SAĞLIK HİZMETİ"NDE MALİYET BASAMAKLARI

BASAMAK-1 MALİYETİ OLUŞTURAN BİLEŞENLERİN BELİRLENMESİ

- ✓ doğrudan kullanılan kaynaklar;
- ✓ dolaylı olarak kullanılmış olan kaynaklar;
- ✓ ölçülemeyen kaynaklar (latrojenik/Mal practice vb.)...

BASAMAK-2 MALİYET BİLEŞENLERİN BİRİMLERE DÖNÜŞTÜRÜLMESİ

- ✓ sağlık personelinin zamanı (işgücü) = SAAT
- ✓ kullanılan sarf malzemesi/ilâç = ADET
- ✓ cari giderler (kira/ısıtma/aydınlatma vb.) = PARA BİRİMİ (TL/USD/EURO)
- ✓ harcanan para = PARA BİRİMİ (TL/USD/EURO)

BASAMAK-3 BİRİMLENEN MALİYET BİLEŞENLERİNİN PARAYA DÖNÜŞTÜRÜLMESİ (Mikro-Makro Maliyetleme)

“MALİYET MUHASEBESİ”

Kurumların bulunduğu ekonomik çevrede oluşan finansal olaylar hakkında, maliyet tabanına dayanan;

- ✓ bilgi ve belgeler toplayan,
- ✓ kaydeden,
- ✓ sınıflayan,
- ✓ özetleyen,
- ✓ analiz eden ve
- ✓ ilgililere raporlayan bilgi sistemidir.

“MALİYET MUHASEBESİ” AMAÇLARI

- ✓ Toplam ve birim maliyetlerin belirlenmesi,
- ✓ Gider denetimlerinin sağlanması,
- ✓ Planlamaya yardımcı olunması,
- ✓ Özel finansal kararların alınmasına yardımcı olunması.

"MALİYET MUHASEBESİ" OLMAZSA OLMAZLARI

GÜVENİLİR OLMA;

- ✓ Temsilde doğruluk,
- ✓ Tarafsızlık,
- ✓ Kanıtlanabilirlik,

TUTARLI OLMA;

- ✓ Kullanılan muhasebe ilke ve tekniklerinde birlik,

KARŞILAŞTIRILABİLİR OLMA;

- ✓ Hesaplama metotlarında (sistemlerde) birlik,
- ✓ Tekdüzen yapıda veri toplama,
- ✓ Enflasyon etkilerinden arındırma,

"MALİYET MUHASEBESİ" OLMAZSA OLMAZLARI

KULLANICILARIN İSTEKLERİ İLE İLGİLİ OLMA;

- ✓ Yönetici istekleri ile uyumluluk
- ✓ Üst yönetim istekleri ile uyumluluk
- ✓ Ortak veya sahiplerin istekleri ile uyumluluk
- ✓ Bilgilerin geri besleme ve tahmin değeri olması
- ✓ Bilgilerin zamanında sunulması

TEMSİLDE DOĞRULUK; Hangi basamak sağlık hizmeti ise,

- ✓ Tüm kaynakları kapsamalı,
- ✓ Tüm finansal sistemleri içermeli,
- ✓ Tüm hizmetlerin maliyetlendirmesini yapabilmeli,

"MALİYET MUHASEBESİ" TARAFLARI

- ✓ Yöneticiler,
- ✓ Mülkiyet Sahipleri,
- ✓ Kredi Verenler ve Aracı Kuruluşlar,
- ✓ Yatırımcılar,
- ✓ Çalışanlar,
- ✓ Sivil Toplum Kuruluşları (Sendikalar...),
- ✓ Diğer Kuruluşlar (Rakipler...)

ÇALIŞMA SORULARI

I. Üretim için tüketilen mal ve hizmetlerin para olarak toplamı ve amaca ulaşmak için katılan para olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Talep
- B. Arz
- C. Maliyet
- D. Gider
- E. Fiyat

ÇALIŞMA SORULARI

1. Üretim için tüketilen mal ve hizmetlerin para olarak toplamı ve amaca ulaşmak için katlanılan para olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Talep
- B. Arz
- C. Maliyet
- D. Gider
- E. Fiyat

ÇALIŞMA SORULARI

2. Hasta ulaşımı ve haberleşme gibi maliyetler, sağlık hizmetlerindeki maliyet türlerinden hangisine örnektir?

- A. Doğrudan hastane bakış açısıyla maliyetler
- B. Doğrudan sağlık dışı maliyetler
- C. Doğrudan sağlıkla ilgili maliyetler
- D. Dolaylı sağlık dışı maliyetler
- E. Dolaylı sağlıkla ilgili maliyetler

ÇALIŞMA SORULARI

2. Hasta ulaşımı ve haberleşme gibi maliyetler, sağlık hizmetlerindeki maliyet türlerinden hangisine örnektir?

- A. Doğrudan hastane bakış açısıyla maliyetler
- B. Doğrudan sağlık dışı maliyetler
- C. Doğrudan sağlıkla ilgili maliyetler
- D. Dolaylı sağlık dışı maliyetler
- E. Dolaylı sağlıkla ilgili maliyetler

ÇALIŞMA SORULARI

3. Sağlık hizmetlerinde, üretim kaybından kaynaklanan maliyet türü, aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A. Ortalama maliyet
- B. Dolaylı maliyet
- C. Doğrudan maliyet
- D. Marjinal maliyet
- E. Sabit maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

3. Sağlık hizmetlerinde, üretim kaybından kaynaklanan maliyet türü, aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A. Ortalama maliyet
- B. **Dolaylı maliyet**
- C. Doğrudan maliyet
- D. Marjinal maliyet
- E. Sabit maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

4. Sağlık hizmetlerinde hasta kişilerin; ailelerine ve arkadaşlarına olan maliyeti, aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A. Marjinal maliyet
- B. Sabit maliyet
- C. Ortalama maliyet
- D. Dolaylı maliyet
- E. Doğrudan maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

4. Sağlık hizmetlerinde hasta kişilerin; ailelerine ve arkadaşlarına olan maliyeti, aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A. Marjinal maliyet
- B. Sabit maliyet
- C. Ortalama maliyet
- D. Dolaylı maliyet
- E. Doğrudan maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

5. Sağlık hizmetlerinde; tıbbi sarf ve ilaç giderleri, personel giderleri, laboratuvar, görüntüleme, tetkik giderleri aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A. Hasta bakış açısıyla tıbbi olmayan doğrudan maliyet
- B. Hasta bakış açısıyla tıbbi olmayan dolaylı maliyet
- C. Finansman bakış açısıyla dolaylı maliyet
- D. Sağlık dışı dolaylı maliyet
- E. Hastane bakış açısıyla doğrudan tıbbi maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

5. Sağlık hizmetlerinde; tıbbi sarf ve ilaç giderleri, personel giderleri, laboratuvar, görüntüleme, tetkik giderleri aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A. Hasta bakış açısıyla tıbbi olmayan doğrudan maliyet
- B. Hasta bakış açısıyla tıbbi olmayan dolaylı maliyet
- C. Finansman bakış açısıyla dolaylı maliyet
- D. Sağlık dışı dolaylı maliyet
- E. Hastane bakış açısıyla doğrudan tıbbi maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

6. Sağlık hizmetlerinde; hekim ve hemşire maaşları gibi, üretim ne olursa olsun aynı harcama yapılan maliyetlere ne ad verilir?

- A. Ortalama maliyet
- B. Toplam maliyet
- C. Değişken maliyet
- D. Sabit maliyet
- E. Marjinal maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

6. Sağlık hizmetlerinde; hekim ve hemşire maaşları gibi, üretim ne olursa olsun aynı harcama yapılan maliyetlere ne ad verilir?

- A. Ortalama maliyet
- B. Toplam maliyet
- C. Değişken maliyet
- D. Sabit maliyet
- E. Marjinal maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

7. Sağlık hizmetlerinin verildiği sırada ortaya çıkan malpraktis (tıpta kötü uygulamalar) olayı, aşağıdaki maliyet türlerinden hangisine dahildir?

- A. Marjinal maliyet
- B. Değişken maliyet
- C. Ölçülemeyen maliyet
- D. Toplam maliyet
- E. Sabit maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

7. Sağlık hizmetlerinin verildiği sırada ortaya çıkan malpraktis (tıpta kötü uygulamalar) olayı, aşağıdaki maliyet türlerinden hangisine dahildir?

- A. Marjinal maliyet
- B. Değişken maliyet
- C. Ölçülemeyen maliyet
- D. Toplam maliyet
- E. Sabit maliyet

ÇALIŞMA SORULARI

8. I.Sağlık kurumlarının büyüklüğü ve yapısı

II.Sağlık kurumlarında kullanılan teknoloji

III.Sağlık kurumlarının finansman çeşitliliği

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri; sağlık hizmetlerinde maliyetleri etkileyen faktörlerdendir?

- A. Yalnız III
- B. Yalnız I
- C. I,II ve III
- D. Yalnız II
- E. I ve II

ÇALIŞMA SORULARI

8. I.Sağlık kurumlarının büyüklüğü ve yapısı

II.Sağlık kurumlarında kullanılan teknoloji

III.Sağlık kurumlarının finansman çeşitliliği

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri; sağlık hizmetlerinde maliyetleri etkileyen faktörlerdendir?

- A. Yalnız III
- B. Yalnız I
- C. I,II ve III
- D. Yalnız II
- E. I ve II

ÇALIŞMA SORULARI

9. Bir hastanede aşağıdaki maliyetlerden hangisi hasta açısından genellikle direkt maliyet olarak sınıflandırılabilir?

- A. Güvenlik giderleri
- B. Hastane kirası
- C. Hemşire maaşları
- D. Doktor maaşları
- E. İlaçlar

ÇALIŞMA SORULARI

9. Bir hastanede aşağıdaki maliyetlerden hangisi hasta açısından genellikle direkt maliyet olarak sınıflandırılabilir?

- A. Güvenlik giderleri
- B. Hastane kirası
- C. Hemşire maaşları
- D. Doktor maaşları
- E. İlaçlar

ÇALIŞMA SORULARI

10. Aşağıdaki işletmelerden hangisinde stoklanabilir maliyet bulunmaz?

- A. Otomobil üreticisi
- B. Bilgisayar üreticisi
- C. Çanta üreticisi
- D. Yat üreticisi
- E. Hastane

ÇALIŞMA SORULARI

10. Aşağıdaki işletmelerden hangisinde stoklanabilir maliyet bulunmaz?

- A. Otomobil üreticisi
- B. Bilgisayar üreticisi
- C. Çanta üreticisi
- D. Yat üreticisi
- E. Hastane

TEŞEKKÜRLER.

KAYNAKÇA

- İstanbul Üniversitesi, Doç. Dr. Haluk Özseri, Sağlık Ekonomisi Ders Notu
- İstanbul Arel Üniversitesi, Öğr. Gör. Doğançan Çavmak, Halk Sağlığı Ders Notu
- Anadolu Üniversitesi, Sağlık Kurumlarında Maliyet Yönetimi Ders Notu